

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

26. února 2015(*)

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana ozonové vrstvy – Systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Evropské unii – Metoda přidělování povolenek – Bezplatné přidělení povolenek – Úplnění daně darovací na takové přidělení“

Ve věci C-43/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (Česká republika) ze dne 18. prosince 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 27. ledna 2014, v řízení

ŠKO-ENERGO, s. r. o.

proti

Odvolacímu finančnímu ředitelství,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně senátu, K. Lenaerts, místopředseda Soudního dvora, vykonávající funkci soudce druhého senátu, J.-C. Bonichot (zpravodaj), A. Arabadžev a J. L. da Cruz Vilaça, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. listopadu 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za ŠKO-ENERGO, s. r. o. T. Zatloukalem, poradcem,
- za Odvolací finanční ředitelství D. Jerouškem a E. Nedorostkovou, jako zmocněnci,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi E. Kružíkovou, P. Němečkovou a K. Mifsud-Bonnicim, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. prosince 2014,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES (Úř. věst. L 275, s. 32; Zvl. vyd. 15/07, s. 631).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi ŠKO-ENERGO, s. r. o. (dále jen „ŠKO-ENERGO“) a Odvolacím finančním ředitelstvím ohledně zaplacení daně z přidělení povolenek na emise skleníkových plynů v letech 2011 a 2012.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle bodu 5 jejího odůvodnění přispívá směrnice 2003/87 k plnění závazků Evropského společenství a jeho členských států ohledně snížení antropogenních emisí skleníkových plynů v souladu s rozhodnutím Rady 2002/358/ES ze dne 25. dubna 2002 o schválení Kjótského protokolu k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu jménem Evropského společenství a o společném plnění závazků z něj vyplývajících (Úř. věst. L 130, s. 1; Zvl. vyd. 1/42, s. 24) za efektivních podmínek, prostřednictvím účinného evropského trhu s povolenkami na emise skleníkových plynů při současném co možná nejmenším snížení hospodářského rozvoje a zaměstnanosti.
- 4 Bod 7 odůvodnění směrnice 2003/87 uvádí:
- „Předpisy Společenství týkající se přidělování povolenek členskými státy jsou nezbytné k zachování integrity vnitřního trhu a k zamezení narušení hospodářské soutěže.“
- 5 Článek 1 směrnice 2003/87, nadepsaný „Předmět“, stanoví:
- „Tato směrnice vytváří systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství [...], aby se podpořilo snižování emisí skleníkových plynů způsobem efektivním z hlediska nákladů a ekonomicky účinným.“
- 6 Článek 10 směrnice 2003/87, nadepsaný „Způsob přidělování (alokace)“, stanoví:
- „Pro tříleté období počínající dnem 1. ledna 2005 členské státy přidělí alespoň 95 % povolenek zdarma. Pro pětileté období počínající dnem 1. ledna 2008 členské státy přidělí alespoň 90 % povolenek zdarma.“

České právo

- 7 Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění zákona č. 402/2010 Sb. (dále jen „zákon č. 357/1992 Sb.“), obsahuje ustanovení, podle nichž bezúplatné nabytí povolenek na emise skleníkových plynů podléhá dani darovací.
- 8 Ustanovení § 6 odst. 8 zákona č. 357/1992 Sb. stanoví:
- „Předmětem daně darovací je bezúplatné nabytí povolenek na emise skleníkových plynů v letech 2011 a 2012 pro výrobu elektřiny v zařízení, které k 1. lednu 2005 nebo později vyrábělo elektřinu na prodej třetím osobám a ve kterém probíhá z činností, na které se vztahuje obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, pouze spalování paliv [...] výrobcem elektřiny.“

- 9 Ustanovení § 7a tohoto zákona, nadepsané „Základ daně u bezúplatně nabytých povolenek“, uvádí:
- „(1) Základem daně darovací u bezúplatně nabytých povolenek je průměrná tržní hodnota povolenky na emise skleníkových plynů k 28. únoru příslušného kalendářního roku vynásobená počtem bezúplatně nabytých povolenek k výrobě elektřiny pro příslušný kalendářní rok.
- (2) Průměrnou tržní hodnotu povolenky na emise skleníkových plynů k 28. únoru příslušného kalendářního roku zveřejní Ministerstvo životního prostředí způsobem umožňujícím dálkový přístup.“
- 10 Ustanovení § 14a uvedeného zákona, nadepsané „Sazba daně darovací u bezúplatně nabytých povolenek“, upřesňuje:
- „Sazba daně darovací u bezúplatně nabytých povolenek činí 32 %.“
- 11 Ustanovení § 20 odst. 1 a 15 zákona č. 357/1992 Sb. zní takto:
- „(1) Od daně dědické a daně darovací je osvobozeno bezúplatné nabytí majetku
- a) Českou republikou nebo jiným členským státem Evropské unie, Norskem a Islandem (dále jen „jiný evropský stát“), jakož i bezúplatné poskytnutí majetku Českou republikou, s výjimkou bezúplatně nabytých povolenek, či nabytí majetku od jiného evropského státu, [...]
- [...]
- (15) Od daně darovací je osvobozeno nabytí takového počtu bezúplatně nabytých povolenek, které odpovídá poměru průměrného množství vyrobené elektřiny z kombinované výroby elektřiny a tepla k celkovému množství vyrobené elektřiny v letech 2005 a 2006.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 12 ŠKO–ENERGO nabyla bezplatně povolenky na emise skleníkových plynů v letech 2011 a 2012 pro výrobu elektřiny, za které od ní Finanční úřad požaduje částku 20 473 152 Kč z titulu daně darovací.
- 13 ŠKO–ENERGO toto uložení daně neúspěšně napadla u Finančního ředitelství a poté podala žalobu ke Krajskému soudu v Praze, v níž uvedla, že tato daň není v souladu s článkem 10 směrnice 2003/87.
- 14 Krajský soud v Praze její žalobě vyhověl.
- 15 Nejvyšší správní soud, ke kterému byla podána kasační stížnost, vyjadřuje pochybnosti o slučitelnosti této daně s unijním právem, konkrétně s článkem 10 směrnice 2003/87, podle kterého se v období 2008–2012 přidělí alespoň 90 % emisních povolenek zdarma.
- 16 Za těchto podmínek se Nejvyšší správní soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:
- „Je třeba článek 10 [směrnice 2003/87] vykládat v tom smyslu, že brání uplatnění takových vnitrostátních předpisů, které podrobují bezplatné přidělení emisních povolenek v příslušném období dani darovací?“

K předběžné otázce

- 17 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda je třeba článek 10 směrnice 2003/87 v rozsahu, v němž ukládá členským státům pro období 2008–2012 povinnost přidělit alespoň 90 % povolenek na emise skleníkových plynů zdarma, vykládat v tom smyslu, že brání uplatnění takové daně darovací, o jakou se jedná ve věci v původním řízení.
- 18 Jak vyplývá ze znění článku 10 směrnice 2003/87, podle něhož členské státy během období, o které se jedná v původním řízení, přidělí alespoň 90 % povolenek na emise skleníkových plynů zdarma, brání tento článek výběru poplatků za přidělení samotných povolenek (rozsudek Iberdrola a další, C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 a C-640/11, EU:C:2013:660, bod 27).
- 19 Soudní dvůr však upřesnil, že ani článek 10 směrnice 2003/87, ani žádné jiné ustanovení této směrnice se netýkají použití těchto emisních povolenek ani výslovně neomezují právo členských států přijmout opatření, která mohou ovlivnit hospodářské důsledky použití takových povolenek (rozsudek Iberdrola a další, EU:C:2013:660, bod 28).
- 20 Za těchto podmínek mohou členské státy v zásadě přijmout taková opatření hospodářské politiky, jako je kontrola cen uplatňovaných na trzích určitého zboží nebo základních zdrojů, která určují způsob, jakým se hodnota povolenek na emise skleníkových plynů, které byly přiděleny zdarma, přenesou na spotřebitele (rozsudek Iberdrola a další, EU:C:2013:660, bod 29).
- 21 Přijetí takových opatření však nesmí neutralizovat zásadu bezplatného přidělení povolenek na emise skleníkových plynů ani ohrozit cíle směrnice 2003/87 (rozsudek Iberdrola a další, EU:C:2013:660, bod 30).
- 22 V tomto ohledu brání zásada bezplatnosti stanovená v článku 10 směrnice 2003/87 nejen přímému stanovení ceny za přidělení povolenek na emise skleníkových plynů, ale také následnému výběru poplatku za přidělení takových povolenek (rozsudek Iberdrola a další, EU:C:2013:660, bod 31).
- 23 V projednávané věci ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že dani darovací dotčené v původním řízení ve výši 32 % podléhají povolenky na emise skleníkových plynů nabyté bezplatně pro výrobu elektřiny spalováním paliv, s výjimkou kombinované výroby elektřiny a tepla.
- 24 Je tedy třeba konstatovat, že takové opatření, o jaké se jedná v původním řízení, které se týká pouze přidělení emisních povolenek, a nikoliv jejich použití, nadto v určitém odvětví a během omezené doby odpovídající částečně době, po kterou unijní zákonodárce zavedl přechodně zásadu téměř bezplatného přidělování povolenek, představuje poplatek zatěžující bezplatné přidělení povolenek na emise skleníkových plynů, který je neslučitelný s požadavkem bezplatnosti zavedeným směrnicí 2003/87.
- 25 Je třeba rovněž dodat, že takové opatření, jehož cílem, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, bylo získat dodatečné příjmy pro provozovatele solárních elektráren, sleduje jiné cíle než směrnice 2003/87. Nelze jej proto považovat ani za přísnější ochranné opatření ve smyslu článku 193 SFEU (obdobně viz rozsudky Deponiezweckverband Eiterköpfe, C-6/03, EU:C:2005:222, body 49 a 52, jakož i Azienda Agro-Zootecnica Franchini a Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, bod 50).
- 26 Česká vláda nicméně tvrdila, že článek 10 směrnice 2003/87 nebrání takové dani darovací, o jakou se jedná v původním řízení, jelikož tato daň v praxi zatěžuje méně než 10 % celkové hodnoty povolenek na emise skleníkových plynů přidělených tímto členským státem.

- 27 V tomto ohledu je však třeba uvést, že druhá věta tohoto článku stanoví pro dotčené období zásadu bezplatného přidělení alespoň 90 % povolenek, aniž odkazuje na jejich hodnotu.
- 28 Je třeba rovněž zdůraznit, že výklad zastávaný českou vládou odporuje cíli sledovanému článkem 10 směrnice 2003/87, kterým je dočasně zmírnit hospodářský dopad zřízení trhu s povolenkami na emise skleníkových plynů Evropskou unií, a to zabráněním ztrátě konkurenceschopnosti některých výrobních odvětví, na která se tato směrnice vztahuje (rozsudek Iberdrola a další, EU:C:2013:660, bod 39). Takový cíl totiž vyžaduje, aby omezení množství povolenek, které mohou být přiděleny za úplatu, na 10 % bylo posuzováno z hlediska subjektů v každém z dotčených odvětví, a nikoliv ve vztahu ke všem povolenkám vydaným členskými státy, při dodržení zásady rovnosti.
- 29 Předkládajícímu soudu přísluší, aby ve světle těchto úvah ověřil, zda o dani darovací, o kterou jde v původním řízení, lze mít za to, že respektuje 10% horní hranici pro přidělení emisních povolenek za úplatu, kterou stanoví článek 10 směrnice 2003/87.
- 30 Na položenou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že článek 10 směrnice 2003/87 musí být vykládán v tom smyslu, že brání uplatnění takové daně darovací, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, pokud tato daň nerespektuje 10% horní hranici pro přidělení emisních povolenek za úplatu, kterou stanoví tento článek, což musí ověřit předkládající soud.

K nákladům řízení

- 31 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES musí být vykládán v tom smyslu, že brání uplatnění takové daně darovací, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, pokud tato daň nerespektuje 10% horní hranici pro přidělení emisních povolenek za úplatu, kterou stanoví tento článek, což musí ověřit předkládající soud.

Podpisy.

* Jednací jazyk: čeština.